

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

6 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 listopada 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej S. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z 18 maja 2022 r., I ACa 998/21,

w sprawie z powództwa I.M. i K.M.

przeciwko S. spółce akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną,

**2. zasądza od S. spółki akcyjnej w W. na rzecz I.M. i K.M. kwotę
5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości
odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia
pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia
orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Marcin Łochowski

Beata Janiszewska

Dariusz Pawłyszcz

[J.T.]

UZASADNIENIE

Powodowie I.M. i K.M. wniesli o zasądzenie od pozwanego S. S.A. w W. solidarnie na rzecz powodów 266 910,94 zł z odsetkami oraz o ustalenie, że zawarta przez nich z pozwanym bliżej określona umowa kredytu jest nieważna. Sąd Okręgowy w Szczecinie uwzględnił powództwo, Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację pozwanego.

W zakresie istotnym dla oceny skargi kasacyjnej Sąd Apelacyjny ustalił, za Sądem pierwszej instancji, że 14 października 2008 r. powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu w kwocie 370 000 zł na okres 360 miesięcy. Poczyniono przy tym szczegółowe ustalenia co okoliczności zawarcia i treści kontraktu, w tym zawartego w umowie mechanizmu powiązania kredytu z walutą obcą – frankiem szwajcarskim. Kredyt miał być wypłacony w złotych, przeliczony na walutę obcą według kursu z dnia wypłaty, a następnie spłacany w walucie polskiej, lecz w kwotach stanowiących równowartość odpowiedniej kwoty wyrażonej we frankach szwajcarskich. Przeliczenia waluty miały następować na podstawie tabeli kursowej ustalanej przez bank. Umówiona kwota została wypłacona. Powodowie spłacali raty w walucie polskiej i w ten sposób uiszcili na rzecz banku tytułem spłat łącznie 266 910,94 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Apelacyjny stwierdził, w zakresie istotnym dla oceny skargi kasacyjnej, że postanowienia związane z mechanizmem powiązania kredytu z walutą obcą były niedozwolone (art. 385¹ § 1 zd. 1 k.p.c.), a skutkiem niezwiązania powodów ich treścią był stan niewykonalności umowy, który prowadził do nieważności tej czynności prawnej. Sporne postanowienia umowne nie były bowiem uzgodnione indywidualnie. Ponadto, choć dotyczyły one głównych świadczeń stron, to podlegały kontroli przez pryzmat kryteriów z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., ponieważ nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.). O takiej ich ocenie zdecydowała przy tym okoliczność, że postanowienia nie pozwalały powodom na oszacowanie wysokości przyszłych świadczeń stron (saldo kredytu po przeliczeniu go na walutę obcą oraz

wysokości poszczególnych rat), gdyż umowa nie określała sposobu kształtowania tabel kursowych, na podstawie których bank miał dokonywać przeliczeń walut.

Jednocześnie mechanizm powiązania kredytu z walutą obcą uznano za niedozwolony (abuzywny), gdyż bank przyznał sobie w umowie prawo do jednostronnego, arbitralnego kształtowania wysokości pierwotnego salda zadłużenia powodów (wyrażonego w walucie obcej) oraz wysokości poszczególnych rat (uiszczanych w złotych i podlegających przeliczeniu z franków szwajcarskich). Wysokość świadczeń stron nie zależała zatem od czynników obiektywnych, lecz od woli pozwanego. Działanie takie uznane zostało za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumentów. Tym samym ta część umowy, która dotyczyła mechanizmu powiązania kredytu z walutą obcą, uznana została za niedozwoloną, co skutkowało zastosowaniem sankcji z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c.

W konsekwencji oceniono, że w efekcie niezwiązania powodów spornymi postanowieniami umowa obiektywnie nie nadaje się do wykonania, a zatem musi zostać uznana za nieważną. Stan ten uzasadniał uwzględnienie żądania zwrotu kwot uiszczonych przez powodów na rzecz banku (stanowiących w ówczesnym przekonaniu konsumentów należne pozwanemu raty kredytu), jak również uwzględnienia żądania ustalenia (art. 189 k.p.c.), po stwierdzeniu, że powodowie mają w tym zakresie interes prawny.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego, zarzucając naruszenie: (1) art. 385¹ § 2 w zw. z 385¹ § 1 k.c., (2) art. 385¹ § 2 w zw. z art. 65 § 1 i 2 i art. 358 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. XLIX ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny oraz art. 41 ustawy z dnia 29 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, (3) art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także (4) art. 385¹ § 2 w zw. z 385¹ § 1 k.c.

W pierwszym zarzucie zakwestionowano przyjęcie, że przez „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem” należy rozumieć całą jednostkę redakcyjną konkretnej umowy, a nie wyrażoną w tych jednostkach, dającą się wyodrębnić normę prawną regulującą zachowania stron stosunku prawnego. W konsekwencji podważono ocenę, że za abuzywny należy uznać cały mechanizm przewidujący

indeksację kredytu do franka szwajcarskiego, podczas gdy zdaniem skarżącego wyeliminowaniu z umowy powinno podlegać co najwyżej odesłanie do tabel kursów ustalanych przez bank (tzw. klauzula kursowa).

Zarzuty drugi i trzeci zostały wprost przeciwstawione stanowisku, że skutkiem uznania spornych postanowień za niedozwolone był stan niezwiązania stron także pozostałą częścią umowy. W ocenie pozwanego sporne, niewiążące klauzule powinny być bowiem substytuowane normami prawa powszechnie obowiązującego, względnie umowa mogła być wyłożona w sposób prowadzący do utrzymania jej w mocy.

Ostatni, czwarty zarzut dotyczył oceny, że sporne postanowienia umowne wprowadzające klauzulę kursową nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie banku Sąd Apelacyjny błędnie przyjął takie stanowisko „ze względu na to, że Powód w chwili zawierania Umowy kredytu nie mógł oszacować kwoty, którą będzie świadczył w przyszłości”.

W odpowiedzi na skargę powodowie wniesli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od banku kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności należało rozpoznać zarzut czwarty. Jego zasadność spowodowałyby bowiem, że sporne postanowienia w ogóle nie podlegałyby kontroli przez pryzmat art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c., wobec czego zbędna byłaby także ocena pozostałych podstaw kasacyjnych.

Stanowisko skarżącego w tym punkcie okazało się jednak nietrafne. Bank błędnie zidentyfikował, z jakich przyczyn Sąd Apelacyjny ocenił, że sporne postanowienia umowne nie są jednoznaczne. Zasadnicza kwestia nie sprowadzała się do tego, że powodowie nie mogli przewidzieć w dniu zawarcia umowy, ile będą ostatecznie świadczyć na rzecz banku. Taki stan jest bowiem zwykłym skutkiem umów z elementem przewalutowania, rodzących długoterminowe zobowiązania. Rzecz sprowadzała się natomiast do tego, że źródłem niepewności co do wysokości świadczeń stron nie były obiektywne i wyjaśnione w umowie czynniki zewnętrzne,

lecz przydana bankowi w umowie możliwość dowolnego kształtowania treści tabeli kursowej. W konsekwencji powodowie nie tylko nie mogli wiedzieć, ile wynosić będzie saldo ich zadłużenia (wyrażanego w walucie obcej) po wypłacie kredytu i jak kształtować się będzie wysokość rat, lecz także nie znali mechanizmu, na podstawie którego wartości te miały być ustalane.

W drugiej kolejności ocenie podlegał zarzut dotyczący błędnej identyfikacji tego, co powinno być badane przez pryzmat art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. *In abstracto* skarżący ma rację, że termin „postanowienie umowy” nie może być pojmowany jako równoznaczny z wyodrębnioną graficznie jednostką redakcyjną tekstu kontraktu albo ze zdaniem w sensie gramatycznym. Przedmiotem badania z perspektywy art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. jest bowiem mający samodzielne znaczenie normotwórcze fragment umowy – niezależnie od tego, czy stanowi on wyodrębnioną graficznie i gramatycznie całość, czy fragment większej jednostki redakcyjnej (np. paragrafu, punktu lub zdania), albo daje się wywieść w drodze wykładni z szeregu wyodrębnionych elementów lub zdań (zob. wyrok SN z 6 grudnia 2024 r., II CSKP 132/23, i przywołane tam orzecznictwo).

Trafność poglądu przedstawionego przez skarżącego nie ma jednak znaczenia dla sprawy, gdyż także wyodrębnienie klauzuli kursowej i uznanie, że tylko ona ma charakter niedozwolony, prowadzi do wniosku, że umowa stron nie nadaje się do dalszego wykonywania (zob. wyrok SN z 27 lutego 2025 r., II CSKP 1815/22, podobnie wyrok SN z 16 maja 2025 r., II CSKP 396/23).

Zagadnienie to zostało podjęte w uchwale składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), w której stwierdzono, iż w razie uznania, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie (punkt 2), jak również, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów (punkt 1). Sąd Najwyższy

w obecnym składzie nie znajduje podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, wobec czego pozostaje związany stanowiskiem wyrażonym w uchwale (zob. wyroki SN z 21 listopada 2024 r., II CSKP 1088/24, oraz z 27 lutego 2025 r., II CSKP 1815/22). W konsekwencji nawet ewentualna zasadność pierwszego zarzutu skargi nie doprowadziłaby do jej uwzględnienia.

W związku z powyższą uchwałą za nietrafne należy uznać także zarzuty drugi i trzeci. Wprost kwestionują one bowiem stanowiska identyczne z tymi, które wiążą Sąd Najwyższy przy rozpoznaniu niniejszej skargi.

Tym samym powyższego skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku.

Marcin Łochowski

Beata Janiszewska

Dariusz Pawłyszcz

[J.T.]

[a.ł]